

Komisijas paziņojums attiecībā uz kritērijiem reģionālā atbalsta lieliem ieguldījumu projektiem padziļinātam novērtējumam

(2009/C 223/02)

1. IEVADS

1.1. Vispārīgi noteikumi reģionālā atbalsta pasākumiem

1. Komisijas pamatnostādnes par valsts reģionālo atbalstu 2007.–2013. gadam ⁽¹⁾ ("RAP" – reģionālā atbalsta pamatnostādnes) izskaidro Komisijas vispārējo pieeju valsts reģionālajam atbalstam. Saskaņā ar RAP nosacījumiem un neatkarīgi no negatīvās ietekmes, kādu reģionālais atbalsts var atstāt uz tirdzniecību un konkurenci, Komisija var uzskatīt valsts atbalstu par saderīgu ar kopējo tirgu, ja tas ir piešķirts, lai veicinātu atsevišķu Eiropas Savienības mazāk attīstīto reģionu ekonomisko attīstību.
2. RAP, nosakot konkrētu reģionālā atbalsta maksimālo robežu, pamatvilcienos ņem vērā to, cik nopietnas ir problēmas, kas ietekmē attiecīgo reģionu attīstību. Šī atbalsta maksimālā intensitāte ir noteikta pakāpeniski 10 % līdz 50 % apmērā no attiecināmajām izmaksām, kas pirmām kārtām ir pamatotas uz IKP uz vienu iedzīvotāju attiecīgajos reģionos, bet kas dalībvalstīm sniedz arī zināmu elastību, lai ņemtu vērā vietējos apstākļus. Katrai dalībvalstij paredzētie reģionālā atbalsta plāni ir publicēti *Europa* tīmekļa vietnē ⁽²⁾. Šīs pakāpeniskās atbalsta intensitātes būtībā atspoguļo līdzsvara pārbaudi, kas Komisijai jāveic, no vienas puses, samērojot pozitīvo ietekmi, kādu reģionālais atbalsts varētu atstāt jo īpaši uz kohēzijas veicināšanu, piesaistot ieguldījumus mazāk attīstītajām teritorijām, un, no otras puses, ierobežojot iespējamo negatīvo ietekmi, kas var rasties piešķirot šādu atbalstu atsevišķiem uzņēmumiem, piemēram, negatīva ietekme uz citiem uzņēmumiem un reģioniem, kuru relatīvās konkurences priekšrocības ir attiecīgi samazinājušās.
3. Liels ieguldījumu projekts ir sākotnējs ieguldījums, kura attiecināmo izdevumu pašreizējā vērtība ir lielāka par EUR 50 miljoniem ⁽³⁾. Mazāk attīstītām teritorijām raksturīgās problēmas mazāk ietekmē lielus ieguldījumu projektus nekā mazāka mēroga ieguldījumu projektus. Pastāv paaugstināts risks, ka liela mēroga projekti ietekmēs tirdzniecību, un līdz ar to risks, ka kropļojumu ietekme uz konkurentiem citos reģionos būs vēl jo negatīvāka. Saistībā ar lieliem ieguldījumiem pastāv arī risks, ka atbalsta summa var pārsniegt minimumu, kas vajadzīgs, lai kompensētu reģionālās nepilnības, un pastāv risks, ka valsts atbalsts šiem projektiem var radīt nevēlamas sekas, piemēram, neefektīva vietas izvēle, lielākus konkurences kropļojumus un, tā kā atbalsta pārvietošana no nodokļu maksātāja par labu atbalsta saņē-

mējiem izmaksā dārgi, tiros zaudējumus no labklājības viedokļa, t. i., atbalsta izmaksas pārsniedz labumu, ko gūst patērētāji un ražotāji.

4. RAP paredz īpašus noteikumus reģionālajam atbalstam lieliem ieguldījumu projektiem ⁽⁴⁾. RAP šiem lielajiem ieguldījumu projektiem paredz reģionālā atbalsta maksimālo robežu automātisku, pakāpenisku samazināšanu, lai ierobežotu konkurences kropļojumus līdz tādām līmenim, kuru var, kā parasti tiek uzskatīts, kompensēt ieguvumi saistībā ar attiecīgo reģionu attīstību ⁽⁵⁾.
5. Turklāt katrai dalībvalstij jāpaziņo par ikvienu atbalstu, kuru tā sniedz ieguldījumu projektiem, ja ierosinātais atbalsts pārsniedz maksimāli pieļaujamo atbalsta apmēru, ko saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem (paziņošanas robežlielums) ⁽⁶⁾ var saņemt ieguldījums, kura attiecināmie izdevumi ir EUR 100 miljoni. Attiecībā uz šiem paziņotajiem gadījumiem Komisija īpaši pārbauda atbalsta intensitāti, atbilstību RAP vispārīgajiem kritērijiem un to, vai paziņotie ieguldījumi rada nozīmīgu ražošanas jaudas pieaugumu, līdztekus risinot tirgus nepietiekamības vai pat lejupslīdes problēmas, vai sniedz labumu uzņēmumiem, kam pieder liela tirgus daļa.

1.2. Reģionālā atbalsta pasākumi, uz kuriem attiecas padziļināts novērtējums

6. Neskatoties uz automātisku samazināšanu, dažiem lieliem reģionālā atbalsta apmēriem, kuri paredzēti lieliem ieguldījumu projektiem, vēl arvien varētu būt ievērojama ietekme uz tirdzniecību, kas varētu novest pie būtiskiem konkurences kropļojumiem. Šā iemesla dēļ saskaņā ar agrāko Komisijas politiku netika atļauts sniegt atbalstu lieliem ieguldījumu projektiem, kas pārsniedza šādus robežlielumus ⁽⁷⁾:

— atbalsta saņēmējam ir vairāk nekā 25 % no attiecīgā(-o) produkta(-u) noieta attiecīgajā(-os) tirgū(-os),

— projekta radītā ražošanas jauda pārsniedz 5 no tirgus apjoma, bet attiecīgā tirgus pieauguma rādītājs ir mazāks par EEZ IKP pieauguma rādītāju.

⁽⁴⁾ Sal. ar RAP 4.3 iedaļu.

⁽⁵⁾ Sal. ar RAP 67. punktu.

⁽⁶⁾ Sal. ar RAP 64. punktu.

⁽⁷⁾ Sal. ar 24. punktu 2002. gada dokumentā "Lielu ieguldījumu projektu reģionālā atbalsta daudznozaru pamatprincipi" (OV C 70, 19.3.2002., 8. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar OV C 263, 1.11.2003., 3. lpp.).

⁽¹⁾ OV C 54, 4.3.2006., 13. lpp.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.html

⁽³⁾ Kā definēts RAP 60. punktā un 54. un 55. zemsvītras piezīmē.

7. Tomēr saskaņā ar pašreizējām RAP Komisija izvēlējās individualizētāku pieeju, kas ļauj ņemt vērā kohēziju un citas priekšrocības, kas izriet no šādiem projektiem, pēc iespējas konkrētākā veidā. Tomēr visas šādas priekšrocības ir jāsamēro ar iespējamo negatīvo ietekmi uz tirdzniecību un konkurenci, kas arī būtu jānosaka pēc iespējas konkrētākā veidā. Tādēļ RAP 68. punkts paredz, ka Komisija veiks formālas izmeklēšanas procedūru saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. panta 2. punktu gadījumos, kad atbalsts pārsniedz paziņošanas robežlielumu un atbilst vienam vai abiem RAP 68. punkta a) un b) apakšpunkta nosacījumiem (padziļinātā novērtējuma robežlielumi, kas ir tādi paši kā šī paziņojuma 6. punktā aprakstītie robežlielumi). Šajos gadījumos formālās izmeklēšanas mērķis ir veikt detalizētu pārbaudi par to, vai "atbalsts ir nepieciešams ieguldījuma stimulēšanai un vai ieguvumi no atbalsta pasākuma ir lielāki par attiecīgajiem konkurences kropļojumiem un ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm" ⁽¹⁾.
8. RAP 63. zemsvītras piezīmē Komisija paziņoja, ka tā "sagatavos papildu norādes par kritērijiem, ko tā izmantos novērtējumam". Turpmākajos punktos Komisija dara zināmu, kādu informāciju tā var pieprasīt un kādu metodoloģiju tā piemēros pasākumiem, uz kuriem attiecas padziļināts novērtējums. Komisija saskaņā ar Valsts atbalsta rīcības plānu (SAAP) ⁽²⁾ veiks visaptverošu atbalsta novērtējumu, ņemot vērā tā pozitīvās un negatīvās ietekmes līdzsvaru, lai noteiktu, vai atbalsta pasākumu kopumā var apstiprināt.
9. Detalizētajam novērtējumam jābūt samērīgam salīdzinājumā ar iespējamiem kropļojumiem, kurus varētu izraisīt piešķirtais atbalsts. Tas nozīmē, ka analīzes apjomu noteiks attiecīgā gadījuma raksturs. Tādēļ pieprasīto pierādījumu raksturu un apjomu noteiks katra atsevišķa gadījuma iezīmes. Ievērojot noteikumus, ar kuriem nosaka formālo izmeklēšanu, kas izklāstīta Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai ⁽³⁾ 6. un 7. pantā, Komisija, cita starpā, var arī prasīt dalībvalstīm, lai tās nodrošina neatkarīgus pētījumus, kas apliecina paziņojumā ietvertu informāciju, vai sagādā datus no citiem uzņēmējiem, kuri darbojas konkrētajos tirgos, vai no ekspertiem, kas darbojas reģionālās attīstības jomā. Turklāt formālo izmeklēšanu laikā vēlamī ir ieinteresēto personu apsvērumi. Komisija procedūras sākumā norādīs galvenos punktus, par kuriem tai ir vajadzīgi dati.
10. Šis paziņojums ir domāts, lai nodrošinātu Komisijas lēmumu pieņemšanas procesa pārredzamību un paredza-

mību, kā arī vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm. Komisija saglabā iespēju grozīt un pārskatīt šīs norādes, ņemot vērā atsevišķos gadījumos gūto pieredzi.

2. ATBALSTA POZITĪVĀ IETEKME

2.1. Atbalsta mērķis

11. Reģionālajam atbalstam ir vispārējas nozīmes mērķis, kas atspoguļo pašu kapitāla apsvērumus, proti, ekonomiskās kohēzijas veicināšana, palīdzot samazināt atšķirības starp dažādu Kopienas reģionu attīstības līmeņiem. RAP 2. punktā teikts: "Palīdzēdams risināt mazāk attīstīto reģionu problēmas, valsts reģionālais atbalsts veicina dalībvalstu un visas Eiropas Savienības ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju." RAP 3. punktā teikts: "Valsts reģionālā ieguldījumu atbalsta mērķis ir veicināt vismazāk attīstīto reģionu attīstību, atbalstot ieguldījumus un darbvieta radīšanu. Tas sekmē mazāk attīstītajos reģionos atrodošos uzņēmumu saimnieciskās darbības paplašināšanu un diversifikāciju un īpaši rosina uzņēmumus izveidot jaunas ražotnes šajos reģionos."
12. Saistībā ar tiem lielajiem ieguldījumu projektiem, kas atbilst padziļinātā novērtējuma robežlielumiem, dalībvalstīm pieprasīs pierādīt, ka ar atbalsta starpniecību tiks risināts attiecīgais pašu kapitāla mērķis. Tādēļ dalībvalstij vajadzēs pamatot ieguldījumu projekta devumu attiecīgā reģiona attīstībā.
13. Kaut gan reģionālā atbalsta pamatmērķis ir risināt pašu kapitāla problēmu, kā ekonomisko kohēziju, ar reģionālā atbalsta starpniecību var risināt arī tirgus nepilnības. Reģionu problēmas var būt saistītas ar tādām tirgus nepilnībām kā nepilnīga informācija, koordinācijas problēmas, saņēmēja grūtības gūt labumu no ieguldījumiem sabiedriskajos labumos vai iegūt ārējo ietekmi, pamatojoties uz ieguldījumiem. Ja ar reģionālo atbalstu tiks risināti ne tikai pašu kapitāla, bet arī efektivitātes jautājumi, tad uzskata, ka atbalsta kopējā pozitīvā ietekme būs lielāka.
14. Turpmāko provizorisko kritēriju nepilnīgo sarakstu var izmantot, lai uzskatāmi parādītu atbalsta devumu reģioniem, ciktāl tas rada papildu ieguldījumu piesaisti un aktivitātes attiecīgajā reģionā. Atbalsta pozitīvā ietekme var būt gan tieša (piemēram, tieša jaunu darbvieta radīšana), gan netieša (piemēram, vietējās inovācijas).

⁽¹⁾ Sal. ar RAP 68. punktu.

⁽²⁾ Sal. ar SAAP 11. un 20. punktu COM(2005) 107 galīgā redakcija.

⁽³⁾ OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.

— Ar ieguldījumu tieši radīto darbvieta skaits ir svarīgs devuma rādītājs reģionālajā attīstībā. Jāņem vērā arī radīto darbvieta kvalitāte un pieprasīto prasmju līmenis.

- Vietējā apakšpiegādātāju un piegādātāju tīklā varētu radīt pat vairāk jaunu darbvietu, tā palīdzot integrēt ieguldījumu attiecīgajā reģionā un nodrošinot plašāku pozitīvās ietekmes izplatību. Tādēļ tiks ņemts vērā arī netieši radīto darbvietu skaits.
  - Saņēmēja apņemšanās organizēt plašus mācību pasākumus, lai pilnveidotu sava darbaspēka prasmi (vispārējo un specifisko), tiks uzskatīta par faktoru, kas veicina reģionālo attīstību. Uzmanība tiks pievērsta arī mācībām, kas pilnveido ārpus uzņēmuma esošo strādnieku zināšanas un viņu noderību. Lai izvairītos no divkārtas uzskaites, vispārējās vai specifiskās mācības, kam ir apstiprināts mācību atbalsts, netiks uzskatītas par reģionālā atbalsta pozitīvu faktoru.
  - Raugoties no reģionālās attīstības viedokļa, apjomradīti ārējie ietaupījumi vai citi labumi var rasties tuvināšanās (klasteru veidošanās) rezultātā. Uzņēmumu klasteri vienā nozarē ļauj atsevišķām rūpnīcām vairāk specializēties, tā radot lielāku efektivitāti. Atrašanās vietu tuvums veicina apmaiņšanos ar informāciju, idejām un zināšanām starp uzņēmumiem. Koncentrēta uzņēmējdarbība piesaista daudzus darba meklētājus, tā nodrošinot uzņēmumiem piekļuvi lielam strādnieku kopumam ar dažādām prasmēm. Ir nodrošināta pieeja juridiskiem un komerciāliem pakalpojumiem, kas veicina produktivitāti. Kopumā ņemot, koncentrēta uzņēmējdarbība atkal var piesaistīt citus ieguldījumus, kuri, savukārt, palielina pozitīvās ietekmes izplatību (apļveida attīstība).
  - Ieguldījumi ir saistīti ar tehniskām zināšanām un var būt nozīmīgas tehnoloģiju pārneses avots (zināšanu izplatība). Ieguldījumi, kas tiek piesaistīti intensīvām tehnoloģiju nozarēm, drīzāk varēs iekļaut tehnoloģiju pārnesi atbalsta saņēmējā reģionā. Šai saistībā svarīgs ir arī zināšanu izplatības apjoms un specifika.
  - Var izskatīt arī projektu nozīmi reģiona spējā radīt jaunu tehnoloģiju, izmantojot vietējās inovācijas. Šai ziņā par pozitīvu pasākumu var uzskatīt jaunu ražošanas objektu sadarbību ar vietējām augstākās izglītības iestādēm.
  - Ieguldījuma ilgums un iespējamie turpmākie ieguldījumi nākotnē ir rādītājs uzņēmuma ilglaicīgām saistībām reģionā.
15. Dalībvalstis sevišķi tiek aicinātas paļauties uz iepriekšējiem valsts atbalsta shēmu vai pasākumu novērtējumiem, piešķirēju iestāžu sagatavotiem ietekmes novērtējumiem, ekspertu viedokļiem un citiem iespējamiem pētījumiem, kas attiecas uz novērtējamo ieguldījumu projektu. Atbalsta saņēmēja biznesa plāni varētu sniegt informāciju par radīto darbvietu skaitu, izmaksātajām algām (mājsaimniecību turības pieauguma plaša izplatība), vietējo ražotāju pārdošanas apjomiem, ieguldījumu radīto apgrozījumu un reģionā iegūto labumu no papildu nodokļu ieņēmumiem.
16. Ja vajadzīgs, jāņem vērā arī plānotā ieguldījumu projekta, Valsts stratēģiskās atsaucis ietvara savstarpējā saistība, kā arī projekta un rīcības programmu, ko līdzfinansē no struktūrfondiem, savstarpējā saistība. Šai sakarā Komisija varētu apsvērt visus savus lēmumus, kuri attiecas uz pasākumiem, saistībā ar struktūrfondu vai Kohēzijas fonda⁽¹⁾ lielo projektu analīzi. Šāds lēmums līdz ar citiem faktoriem ir pamatots ar "izmaksu un ieguvumu analīzi, tostarp riska izvērtējumu un paredzamo ietekmi uz attiecīgo nozari un sociālekonomisko stāvokli dalībvalstī un/vai reģionā un, ja iespējams un ja tas ir atbilstīgi, citos Kopienas reģionos."
- ## 2.2. Atbalsta instrumenta piemērotība
17. Valsts atbalsts ieguldījumu subsīdiju veidā nav vienīgais dalībvalstīm pieejamais politikas instruments, ar kuru var atbalstīt ieguldījumus un jaunu darbvietu radīšanu mazāk attīstītos reģionos. Dalībvalstis var izmantot vispārējus pasākumus, piemēram, attīstīt infrastruktūru, uzlabot izglītības un mācību kvalitāti un pilnveidot uzņēmējdarbības vidi.
18. Uzskata, ka piemēroti instrumenti ir tie pasākumi, kuriem dalībvalstis ir apsvērušas citus politikas variantus un kuriem ir noteiktas tāda selektīva instrumenta kā valsts atbalsts konkrētam uzņēmumam izmantošanas priekšrocības. Komisija sevišķi ņems vērā visus ietekmes novērtējumus, ko, iespējams, veikusi dalībvalsts attiecībā uz ierosināto pasākumu.
- ## 2.3. Atbalsta stimulējošā ietekme
19. Atbalsta pasākuma stimulējošās ietekmes analīze ir viens no svarīgākajiem aspektiem padziļināti novērtējot reģionālo atbalstu lieliem ieguldījumu projektiem. Komisija novērtēs, vai ierosinātais atbalsts ir nepieciešams, lai stimulētu "tādu ieguldījumu veikšanu atbalstāmajās teritorijās, kuri pretējā gadījumā nebūtu veikti"⁽²⁾. Šis novērtējums notiks divos līmeņos: pirmais būs vispārīgais jeb procedūras līmenis, otrs – sīki izstrādāts ekonomiskais līmenis.

⁽¹⁾ Sal. ar 2. iedaļu Padomes 2006. gada 11. jūlija Regulā (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV L 210, 31.7.2006. 25. lpp.).

⁽²⁾ Sal. ar RAP 38. punktu.

20. RAP 38. punktā ir doti vispārīgi kritēriji reģionālā atbalsta stimulējošas ietekmes formāla novērtējuma sagatavošanai. Šie kritēriji attiecas uz visiem reģionālajiem atbalstiem, ne tikai uz reģionālajiem atbalstiem lieliem ieguldījumu projektiem.
21. Attiecībā uz reģionālo atbalstu lieliem ieguldījumu projektiem, uz kuriem attiecas šis paziņojums, Komisija sīki pārbaudīs, "ka atbalsts ir nepieciešams ieguldījuma stimulēšanai" ⁽¹⁾. Šī sīki izstrādātā novērtējuma mērķis ir noteikt, vai atbalsts patiesībā veicina atbalsta saņēmēja attieksmes maiņu tādā mērā, ka saņēmējs veic (papildu) ieguldījumu attiecīgajā atbalstāmajā reģionā. Var būt daudz pamatotu iemeslu, lai uzņēmumu izvietotu attiecīgajā reģionā, pat ja netiek piešķirts nekāds atbalsts.
22. Ņemot vērā pašu kapitāla mērķi, kas izriet no kohēzijas politikas, ja atbalsts veicina šī mērķa sasniegšanu, stimulējošo ietekmi var pierādīt, izmantojot divus iespējamus scenārijus.
- 1) Atbalsts stimulē pieņemt pozitīvu lēmumu par ieguldījumu, jo ieguldījums, kas šim uzņēmumam citādi nebūtu ienesīgs jebkurā citā vietā, var tikt veikts atbalstāmajā reģionā ⁽²⁾.
- 2) Atbalsts stimulē izvietot plānoto ieguldījumu attiecīgajā reģionā un nevis citur, jo tas kompensē neto trūkumus un izmaksas, kas ir saistītas ar izvietojumu atbalstāmajā reģionā.
23. Dalībvalstij jāparāda Komisijai atbalsta stimulējošas ietekmes esība. Dalībvalstij būs jāpasagādā nepārprotami pierādījumi par atbalsta efektīvu iedarbību vai nu uz ieguldījuma izvēli, vai atrašanās vietas izvēli. Tai vajadzēs norādīt, kuru scenāriju tā piemēro. Lai varētu sagatavot visaptverošu novērtējumu, dalībvalstij vajadzēs pasagādāt ne tikai informāciju par atbalstāmo projektu, bet arī visaptverošu hipotētiska scenārija aprakstu par gadījumu, ja dalībvalsts saņēmējam nepiešķir nekādu atbalstu.
24. Pirmajā scenārijā dalībvalsts varētu nodrošināt pierādījumus par atbalsta stimulējošo ietekmi ar uzņēmuma dokumentiem, kuri parāda, ka ieguldījums nebūtu ienesīgs bez atbalsta un ka nebija iespējams izraudzīt citu vietu kā vien to, kas atrodas atbalstāmajā reģionā.
25. Otrajā scenārijā dalībvalsts varētu nodrošināt pierādījumus par atbalsta stimulējošo ietekmi, pasagādājot uzņēmuma dokumentus, kuros redzams, ka ir veikts salīdzinājums izmaksām un ieguvumiem, novietojot attiecīgajā atbalstāmajā reģionā un citā reģionā. Šāds salīdzinošs scenārijs Komisijai būs jāuzskata par reāliem.
26. Dalībvalstis sevišķi tiek aicinātas paļauties uz riska novērtējumiem (tostarp ar atrašanās vietu saistīto risku novērtēšanu), finanšu pārskatiem, iekšējiem biznesa plāniem, ekspertu viedokļiem un citiem pētījumiem, kas attiecas uz novērtējamo ieguldījumu projektu. Dokumenti, kuros ir informācija par pieprasījuma prognozēm, izmaksu prognozēm, finanšu prognozēm, dokumenti, kuri ir iesniegti ieguldījumu komitejai un kuros ir izstrādāti dažādi ieguldījumu scenāriji, vai dokumenti, kuri ir sagatavoti finanšu tirgiem, varētu palīdzēt veikt stimulējošās ietekmes pārbaudi.
27. Šai saistībā un it īpaši pirmajā scenārijā ienesīguma līmeni var novērtēt, izmantojot metodoloģijas, kuras parasti tiek piemērotas attiecīgajā nozarē un kurās var būt iekļautas: metodes, lai novērtētu projekta ieguldījuma tīro pašreizējo vērtību (NPV), iekšējās atdeves likmi (IRR) vai ieguldītā kapitāla rentabilitāti (ROCE).
28. Ja atbalsts nemaina saņēmēja attieksmi, stimulējot veikt (papildu) ieguldījumu attiecīgajā atbalstāmajā reģionā, tad trūkst stimulējošas ietekmes, lai sasniegtu reģionālo mērķi. Ja atbalstam nav stimulējošas ietekmes, lai sasniegtu reģionālo mērķi, šādu atbalstu var uzskatīt par līdzekļiem, kas uzņēmuma piešķirti par velti. Tādēļ reģionālā atbalsta lieliem ieguldījumu projektiem padziļinātā novērtējumā atbalsts netiks apstiprināts tajos gadījumos, kad izrādīsies, ka tas pats ieguldījums šajā reģionā tiktu veikts arī bez atbalsta.

2.4. Atbalsta samērība

29. Lai reģionālais atbalsts būtu samērīgs, atbalsta apmēram un intensitātei jābūt ierobežotai līdz minimumam, kāds nepieciešams, lai atbalstāmajā reģionā tiktu veikts ieguldījums.

30. RAP noteikumi parasti nodrošina to, lai reģionālais atbalsts būtu samērojams ar to problēmu smagumu, kuras ietekmē atbalstāmos reģionus, vispārīgi piemērojot reģionālā atbalsta maksimālo robežu un automātisku, pakāpenisku šo reģionālā atbalsta maksimālās robežas samazināšanu lieliem ieguldījumu projektiem (sk. 1. un 3. punktu).

⁽¹⁾ Sal. ar RAP 68. punktu.

⁽²⁾ Šādi ieguldījumi var radīt apstākļus, kas ļauj veikt papildu ieguldījumus, kuriem nav nepieciešams papildu atbalsts.

31. Tajos reģionālā atbalsta gadījumos, kad ir nepieciešams padziļināts novērtējums, ir nepieciešama RAP noteikumos iekļautā vispārīgā samērīguma principa sīkāka pārbaude.
32. Pirmajā scenārijā, kas attiecas uz ieguldījuma stimulēšanu, atbalstu uzskatīs par kopumā samērīgu, ja sniegtā atbalsta rentabilitāte atbilst normālam rentabilitātes koeficientam, kuru uzņēmums ir piemērojis citiem ieguldījumu projektiem, visa uzņēmuma kapitāla izmaksām vai rentabilitātei, ko parasti novēro attiecīgajā nozarē.
33. Otrajā scenārijā, kas attiecas uz atrašanās vietas stimulēšanu, atbalstu uzskatīs par kopumā samērīgu, ja tas būs vienāds ar starpību, kura rodas, salīdzinot tīrās izmaksas, ko saņēmējs uzņēmums iegulda atbalstāmajā reģionā, ar tīrajām izmaksām, ko iegulda citos reģionos. Jāņem vērā visas šādas izmaksas un ieguvumi, starp tiem arī, piemēram, administratīvās izmaksas, pārvadāšanas izmaksas, mācību izmaksas, kuras nesedz atbalsts mācībām, kā arī algu starpības.
34. Visbeidzot, šīs tīrās izmaksas, kuras, kā uzskata, ir saistītas ar reģionu problēmām, ir iemesls zemākai ieguldījuma rentabilitātei. Tādēļ var izmantot arī aprēķinus, ar kuriem veic stimulējošās ietekmes analīzi, lai novērtētu, vai atbalsts ir samērīgs.
35. Dalībvalstij uzskatāmi jāparāda samērība, pamatojoties uz attiecīgu dokumentāciju, kāda minēta 26. punktā.
36. Atbalsta intensitāte nekādā ziņā nevar būt lielāka par reģionālā atbalsta maksimālo robežu, ko korigē RAP noteiktais samazināšanas mehānisms.
38. Divi galvenie rādītāji, kas liecina par iespējamo negatīvo ietekmi, ko izraisa atbalsts, jau ir minēti RAP 68. punktā, proti, liela tirgus daļa un iespējamā pārprodukcija tirgū strukturālās lejupslīdes laikā. Konkurences kontekstā tie ir saistīti ar diviem iespējamā kaitējuma veidiem, proti, ietekmes radīšanu tirgū un neefektīvu tirgus struktūru radīšanu vai saglabāšanu. Šie divi rādītāji jau būs noteikti pirms izmeklēšanas procedūras sākšanas. Lai sagādātu visus elementus līdzsvara galīgai pārbaudei, šo divu rādītāju novērtējums padziļinātajā novērtējumā tiks pilnveidots. Atbalsta izraisītās iespējamās negatīvās ietekmes trešais rādītājs, kas tiks padziļināti novērtēts, ir atbalsta ietekme uz tirdzniecību. Lai gan uzskata, ka šie trīs rādītāji parāda galveno negatīvo ietekmi, ko, iespējams, izraisa reģionālais atbalsts lieliem ieguldījumu projektiem, Komisija pieļauj, ka īpašos gadījumos varētu būt arī citi rādītāji.
39. Komisija īpaši uzsvērs negatīvo ietekmi, kas būs saistīta ar ietekmi tirgū un pārprodukciju, gadījumos, kad atbalsts stimulē mainīt lēmumu par ieguldījumu, jo bez atbalsta nekāda ieguldījuma nebūtu (stimulējošās ietekmes pirmais scenārijs).
40. Ja, tomēr, hipotētiska analīze pieļauj varbūtību, ka bez atbalsta ieguldījums noteikti būtu noticis, kaut arī, iespējams, citā vietā (otrais scenārijs), un ja atbalsts ir samērīgs, iespējamās norādes par tādiem kropļojumiem kā liela tirgus daļa un jaudas pieaugums nepietiekami aktīvā tirgū principā būtu tādas pašas neatkarīgi no atbalsta.

3.1. Privātu ieguldījumu izstumšana

3.1.1. Ietekme tirgū

41. Veidojot savu optimālāko ieguldījumu līmeni, tirgos, kur ir ierobežots tirgus dalībnieku skaits (lieliem ieguldījumu projektiem raksturīga situācija), katrs uzņēmums ņem vērā konkurentu veiktos ieguldījumus. Ja atbalsts mudina konkrēto uzņēmumu ieguldīt vairāk, konkurenti uz to var atbildēt, samazinot savus izdevumus šajā teritorijā. Šādā gadījumā atbalsts izraisa privātā ieguldījuma izstumšanu. Ja tā rezultātā konkurenti tiek novājināti vai pat izstumti, tas nozīmē, ka atbalsts kropļo konkurenci. Šai sakarā, kā teikts 38. punktā, RAP ir nošķirti gadījumi, kad atbalsta saņēmējam ir ietekme tirgū, un gadījumi, kad atbalsts izraisa būtisku jaudas paplašināšanos rūkošā tirgū.
42. Kopumā jebkurš atbalsts kādam saņēmējam koncentrētā tirgū, ļoti iespējams, izkropļos konkurenci, jo katra uzņēmuma lēmums ietekmē tā konkurentus tiešāk. Tas it sevišķi attiecas uz tādiem gadījumiem, kad subsīdijas saņem dominējošais tirgus dalībnieks. Ja, pateicoties atbalstam, tā
37. Lai novērtētu tirgus daļas un iespējamo pārprodukciju tirgū strukturālās lejupslīdes laikā, Komisijai jādefinē konkrētā produkta tirgus un ģeogrāfiskais tirgus. Tādējādi ⁽¹⁾ konkrētie tirgi parasti būs jau definēti reģionālā atbalsta pasākumiem, uz kuriem attiecas padziļināts novērtējums.

⁽¹⁾ Ja būs šaubas par to, kā pareizi definēt konkrēto tirgu, Komisija tos noteiks lēmumā par formālas izmeklēšanas procedūras sākšanu atbilstoši Līguma 88. panta 2. punktam.

saņēmējs var saglabāt vai palielināt savu ietekmi tirgū⁽¹⁾, reģionālais atbalsts lieliem ieguldījumu projektiem var nelabvēlīgi ietekmēt konkurentu lēmumus par ieguldījumiem un tādējādi radīt konkurences kropļojumus. Tas būtu kaitējums patērētājiem. Tādēļ Komisija vēlas ierobežot valsts atbalstu tiem uzņēmumiem, kam ir ietekme tirgū.

43. Visos reģionālā atbalsta gadījumos, kad par robežlielumu jāziņo (RAP 64. punkts), Komisijai jau ir jānovērtē (RAP 68. punkta a) apakšpunkts) atbalsta saņēmēja (vai atbalsta saņēmēja grupas) daļa no konkrētā(-o) produkta(-u) noieta konkrētajā(-os) produkta tirgū(-os) un ģeogrāfiskajā(-os) tirgū(-os). Tomēr tirgus daļa var sniegt tikai provizorisku norādi par iespējamām problēmām. Tādēļ padziļinātā novērtējumā Komisija vajadzības gadījumā novērtēs arī citus faktorus, starp tiem arī, piemēram, tirgus struktūru, ņemot vērā tirgus koncentrāciju⁽²⁾, iespējamās šķēršļus ienākšanai tirgū⁽³⁾, pircēju ietekmi⁽⁴⁾ un šķēršļus izejai no tirgus.

44. Komisija ņems vērā tirgus daļas apjomu un citus būtiskus faktorus pirms un pēc ieguldījuma (parasti gadu pirms ieguldījuma sākuma un gadu pēc tam, kad ir sasniegts pilns ražošanas apjoms). Detalizēti vērtējot negatīvo ietekmi, Komisija ņems vērā to, ka daži ieguldījumu projekti tiek īstenoti samērā īsā laikā – vienā vai divos gados –, bet lielākā daļa lielo ieguldījumu projektu – daudz ilgākā laikā. Tādēļ vairumā gadījumu ir nepieciešamas ilgtermiņa analīzes par tirgu attīstību. Tomēr Komisija piekritīs, ka šīs ilgtermiņa analīzes ir pārāk teorētiskas, sevišķi tajos gadījumos, kad mainīgajā tirgū vai tirgos notiek straujas tehnoloģiskas pārmaiņas. Tādējādi, jo analīze būs veikta par ilgāku termiņu un līdz ar to būs teorētiskāka, jo mazāka nozīme būs piešķirta tirgus ietekmes iespējamajai negatīvajai ietekmei vai izslēdzošas rīcības iespējai.

⁽¹⁾ Ietekme tirgū ir spēja ietekmēt tirgus cenas, produkcijas izlaidi, preču un pakalpojumu kvalitāti vai daudzveidību, vai citus tirgus konkurences rādītājus uz ievērojamu laika posmu.

⁽²⁾ Komisija var ņemt vērā *Herfindahl-Hirschman* indeksu (*HHI*). Šis indekss paredz veikt tirgus struktūras pamatanalīzi. Ja tirgū ar maz tirgus dalībniekiem vairākiem no tiem ir samērā lielas tirgus daļas, saņēmēja ievērojamā tirgus daļa nerada tik lielas bažas par konkurenci.

⁽³⁾ Šie šķēršļi ienākšanai tirgū attiecas arī uz juridiskiem šķēršļiem (īpaši uz intelektuālā īpašuma tiesībām), apjoma un mēroga radītiem ietaupījumiem, šķēršļiem sistēmu un infrastruktūru piekļuvei. Ja atbalsts ir saistīts ar tirgu, kurā atbalsta saņēmējs darbojas sen, iespējamie šķēršļi ienākšanai tirgū var saasināt atbalsta saņēmēja potenciālo ietekmi tirgū un tādējādi arī šīs tirgus ietekmes iespējamās negatīvās sekas.

⁽⁴⁾ Ja tirgū ir spēcīgi pircēji, maz ticams, ka atbalsta saņēmējs viņiem var paaugstināt cenas.

3.1.2. Neefektīvu tirgus struktūru radīšana vai saglabāšana

45. Tā ir efektīvas konkurences pazīme, ja neefektīvi uzņēmumi ir spiesti aiziet no tirgus. Ilgākā laika posmā šis process veicina tehnoloģisko progresu un nepietiekamo resursu efektīvu izmantošanu ekonomikā. Tomēr valsts atbalsta izraisītā būtiskā jaudas paplašināšanās nepietiekamas darbības tirgū varētu pārmērīgi kropļot konkurenci, jo pārprodukcija varētu izraisīt peļņas grūtības un konkurentu jaudas samazināšanos vai pat viņu izešanu no tirgus. Tas varētu radīt situāciju, kurā konkurenti, kas citkārt varētu palikt tirgū, valsts atbalsta dēļ tiek izspiesti no tirgus. Tas var arī atturēt zemu izmaksu uzņēmumu ienākšanu tirgū un mazināt konkurentu vēlmi ieviest jauninājumus. Tas rada neefektīvas tirgus struktūras, kuras ilgtermiņā ir arī nelabvēlīgas patērētājiem.

46. Lai novērtētu to, vai atbalsts var palīdzēt radīt vai saglabāt neefektīvas tirgus struktūras, kā norādīts iepriekš, Komisija ņems vērā projekta radīto papildu ražošanas jaudu, kā arī to, vai tirgus darbība nav nepietiekama⁽⁵⁾. Saskaņā ar RAP papildu jaudu uzskatīs par problemātisku tikai tad, ja tā būs radīta nepietiekamas darbības tirgū un ja attiecīgā tirgus papildu jauda būs lielāka par 5 %.

47. Tā kā radītā jauda parasti būs kropļojošāka tirgū ar absolūtu aktivitātes samazinājumu nekā tirgū ar relatīvu samazinājumu radītā jauda, Komisija atšķirs gadījumus, kad, no ilgtermiņa apsvērumu viedokļa, konkrētā tirgus samazinājums ir strukturāls (t. i., ja tirgus parāda negatīvu pieauguma rādītāju) un kad konkrētā tirgus samazinājums ir relatīvs (t. i., ja tirgus parāda pozitīvu pieauguma rādītāju, bet nepārsniedz standarta pieauguma rādītāju (skatīt 48. punktu)). Ja projekta radītā jauda vērojama tirgū, kur aktivitātes samazinājums strukturālā ziņā ir absolūts, Komisija to uzskatīs par negatīvu faktoru līdzsvara pārbaudē, ko diez vai kompensēs kaut kādi pozitīvi faktori. Šādā gadījumā ir apšaubāms arī ilgtermiņa labums attiecīgajam reģionam.

48. Tirgus darbības nepietiekamību parasti mēra, salīdzinot to ar EEZ IKP pēdējos piecos gados pirms projekta sākšanas (standarta rādītājs). Dati par iepriekšējo darbības periodu ir vieglāk pieejami un mazāk teorētiski nekā nākotnes plānojumu dati. Neskatoties uz to, Komisija savā padziļinātā novērtējumā var ņemt vērā arī gaidāmās tendences, jo jaudas palielināšanās ietekme būs jūtama turpmākajos gados pēc ieguldījuma. Indikators varētu būt attiecīgā tirgus paredzamā izaugsme nākotnē un no tās izrietošie gaidāmās

⁽⁵⁾ Šajā kontekstā tirgus darbība būs "nepietiekama", ja tirgus vidējais gada izaugsmes rādītājs atsaucies gadā nepārsniegs EEZ IKP izaugsmes rādītāju.

jaudas izmantošanas rādītāji, kā arī iespējamā jaudas palielināšanas ietekme uz konkurentiem ar tās iedarbību uz cenām un peļņu.

49. Pieredze arī rāda, ka dažos gadījumos, ņemot vērā attiecīgā ražojuma izaugsmi, EEZ, iespējams, nav piemērota standarta, lai novērtētu atbalsta ietekmi, īpaši tad, ja ražojumi nonāk pasaules tirgū, bet EEZ tie tiek ražoti vai patērēti ierobežotā daudzumā. Tādos gadījumos Komisija raudzīsies plašāk uz atbalsta atstāto ietekmi uz tirgus struktūrām, sevišķi ņemot vērā tā iespēju izspiest EEZ ražotājus no tirgus.

3.2. Negatīva ietekme uz tirdzniecību

50. Kā paskaidrots RAP 2. punktā, ģeogrāfiskais faktors reģionālo atbalstu atšķir no citiem horizontālā atbalsta veidiem. Reģionālā atbalsta īpašā pazīme ir tā, ka tas ir domāts, lai ietekmētu ieguldītāju izvēli par to, kur veikt ieguldījumu projektus. Ja reģionālais atbalsts kompensē papildu izmaksas, kas rodas reģionālo problēmu dēļ, un atbalsta papildu ieguldījumus atbalstāmajos reģionos, tas ne tikai veicina reģiona attīstību, bet arī kohēziju, gala rezultātā dodot labumu visai Kopienai.⁽¹⁾ Attiecībā uz iespējamo negatīvo ietekmi, ko izraisa reģionālā atbalsta atrašanās vieta, RAP un reģionālā atbalsta plāni jau atzīst un zināmā mērā ierobežo šo ietekmi, precīzi nosakot teritorijas, kurām var piešķirt reģionālo atbalstu, ņemot vērā pašu kapitāla un kohēzijas politikas mērķi, kā arī attiecināmā atbalsta intensitāti. Atbalstu nedrīkst piešķirt ieguldījumu piesaistīšanai ārpus šīm teritorijām. Izvērtējot lielu ieguldījumu projektus, uz kuriem attiecas šīs norādes, Komisijai būtu jāsaņem visa vajadzīgā informācija, lai apsvērtu, vai valsts atbalsts neradīs ievērojamu darbvieta zudumu pašreizējās atrašanās vietās Kopienā.

51. Konkrētāk, ja ieguldījumi, kas uzlabo ražošanas jaudu tirgū, tiek veikti valsts atbalsta dēļ, pastāv risks, ka tas var negatīvi ietekmēt ražošanu vai ieguldījumus citos Kopienas reģionos. Jo īpaši tas iespējams gadījumos, kad ražošanas jaudas pieaugums apsteidz tirgus izaugsmi, kā tas parasti ir to lielo ieguldījumu projektu gadījumos, kuri atbilst RAP 68. punkta otrajam kritērijam. Negatīvu ietekmi uz tirdzniecību, kas atbilst zaudētajām saimnieciskajām darbībām reģionos, kurus ietekmē atbalsts, var izjust zaudētu darbvieta veidā attiecīgajos tirgos apakšuzņēmēju līmenī⁽²⁾ un ārējo pozitīvo faktoru zaudējumu rezultātā (piemēram, klasteru veidošanās, zināšanu izplatīšanās, izglītība un mācības, utt.).

⁽¹⁾ Konkrētāk, papildu pasākumi vai augstāks dzīves līmenis atbalstāmajā reģionā var palielināt pieprasījumu pēc produktiem un pakalpojumiem, kuru izcelsmes ir citās Kopienas daļās.

⁽²⁾ Īpaši, ja tie darbojas reģiona vietējos tirgos.

4. ATBALSTA IETEKMES LĪDZSVAROŠANA

52. Nosakot, ka atbalsts ir nepieciešams kā stimuls, lai piesaistītu ieguldījumus attiecīgajā reģionā, Komisija līdzsvaros reģionālā ieguldījumu atbalsta lielam ieguldījumu projektam pozitīvos un negatīvos faktoros. Komisija rūpīgi apsvērs atbalsta vispārējo ietekmi uz kohēziju Kopienā. Komisija neizmantos šajā paziņojumā izklāstītos kritērijus mehāniski, bet veiks kritēriju relatīvās nozīmes visaptverošu novērtējumu. Šajā līdzsvara pārbaudē nevienu atsevišķu faktoru nevar uzskatīt par noteicošu, nevienu faktoru kopumu nevar uzskatīt par pašpietiekamu, lai pierādītu saderību.
53. Konkrētāk, Komisija uzskata, ka ieguldījumu piesaistīšana nabadzīgākiem reģioniem (kā noteikts ar augstāku reģionālā atbalsta maksimālo robežu) dod lielāku labumu kohēzijai Kopienā nekā tā paša ieguldījuma izvietošana reģionos, kas atrodas labvēlīgākā situācijā. Tādējādi otrajā scenārijā, saskaņā ar kuru ir jāsniedz pierādījumi par alternatīvu atrašanās vietu, novērtējuma secinājums, ka bez atbalsta ieguldījums būtu ticis piesaistīts nabadzīgākam reģionam (jo vairāk reģionālo problēmu, jo augstāka reģionālā atbalsta maksimālā intensitāte) vai reģionam, kuram ir, kā tiek uzskatīts, tādas pašas problēmas kā mērķa reģionam (tā pati reģionālā atbalsta maksimālā intensitāte), būs negatīvs faktors vispārējā līdzsvara pārbaudē, kuru diez vai kompensēs kaut kādi pozitīvi faktori, jo tas ir pretrunā reģionālā atbalsta loģiskajam pamatam. No otras puses, saskaņā ar līdzsvara pārbaudi parasti tiks uzskatīts, ka pozitīvās sekas, ko rada reģionālais atbalsts, kurš tikai kompensē tīro izmaksu starpību, kas saistīta ar attīstītāku alternatīvo ieguldījuma atrašanās vietu (un tādējādi atbilst iepriekšminētajiem samērīguma principiem papildus tādām pozitīvās ietekmes prasībām kā mērķis, piemērotība un stimulējoša ietekme), atsver negatīvo ietekmi jaunam ieguldījumam alternatīvajā atrašanās vietā.

54. Tomēr, ja ir skaidri pierādījumi, ka valsts atbalsts varētu radīt ievērojamus darbvieta zudumus pašreizējās Eiropas Savienības atrašanās vietās, kuras citādi vidējā termiņā būtu saglabājušās, līdzsvara pārbaudē ņems vērā sociālo un ekonomisko ietekmi uz pašreizējām atrašanās vietām.

55. Komisija, pēc Regulas (EK) Nr. 659/1999 6. pantā noteiktās formālās izmeklēšanas procedūras, ar lēmumu var izbeigt procedūru, kā noteikts minētās regulas 7. pantā.

56. Komisija var nolemt vai nu apstiprināt atbalstu, izvirzīt tam noteikumus vai aizliegt to ⁽¹⁾. Ja Komisija pieņem nosacītu lēmumu atbilstoši minētās regulas 7. panta 4. punktam, tā var pievienot nosacījumus, lai ierobežotu konkurences iespējamo kropļošanu un nodrošinātu samērību. Turklāt tā var samazināt paziņotā atbalsta apmēru vai intensitāti līdz tādām līmenim, ko tā uzskata par samērīgu un saderīgu ar kopējo tirgu.
-

⁽¹⁾ Kad atbalsts tiek piešķirts, pamatojoties uz esošo reģionālo atbalsta shēmu, ir tomēr jāievēro, ka dalībvalsts saglabā iespēju piešķirt tāda apjoma atbalstu, kas atbilst tam maksimāli pieļaujamam apmēram, kādu ieguldījums, kura attiecināmie izdevumi ir EUR 100 miljoni, var saņemt saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem.